

Författare:

Anette Johansson
Ellinor Karlsson

Den ideella verksamheten och dess betydelse för individen

The voluntary organisations meaning for the individual

[07-05-29]

Handledare: Birgit Wigerup-Carlsson

Examinator: Ulla Zetterlind

Förord

Denna c-uppsats ingår som ett delmoment i Sociala omsorgsprogrammets fördjupningskurs vetenskapsteori och metod SOS 851 Termin 6.

Vi vill tacka de personer som deltagit i vår undersökning genom intervjuer eller på annat sätt medverkat till uppsatsens genomförande.

Vi vill även tacka den verksamhet som är aktuell i vår undersökning för att vi fick använda era lokaler i samband med intervjun.

Slutligen vill vi tacka vår handledare Birgit Wigerup - Carlsson för god hjälp och vägledning under vårt arbete.

Kristianstad den 29 Maj 2007

Anette Johansson

Ellinor Karlsson

Abstract

In Sweden the voluntary socialwork is a complement to the public authorities. The voluntary organisations has become more important considered helping people in different situations of need.

The aim of this study has been to examine the voluntary organisations meaning for individuals.

The aim was reached through interviews by five guests from different organisations.

We have also interviewed two employees from the different organisations to find out if there is any differences in their way of work.

This study indicates that the organisations means a lot for the individuals. The social network, something to do during the day, a kind treatment but also the milieu are factors that seems important for the individuals. The organisations even creates a feeling of connection and satisfy other kind of needs.

Keywords: Voluntary organisation, Social network, milieu, treatment, work.

Innehållsförteckning

Förord.....	sid 1
Abstract.....	sid 2
1. Inledning.....	sid 3
1.1 Problemformulering.....	sid 3
1.2 Syfte.....	sid 4
1.3 Frågeställningar.....	sid 4
1.4 Avgränsningar.....	sid 4
1.5 Begrepp.....	sid 4
1.5.1 Ideell organisation i allmänhet.....	sid 4
1.5.2 Gäst.....	sid 6
1.5.3 Arbete.....	sid 6
1.5.4 Nätverk.....	sid 7
1.5.5 Socialt nätverk.....	sid 7
1.5.6 Stämpling.....	sid 8
2. Metoddel.....	sid 8
2.1 Urval.....	sid 8
2.2 Tillvägagångssätt vid intervjuer.....	sid 9
2.3 Tillvägagångssätt vid analys intervjuer.....	sid 9
2.4 Reflektioner om förförståelse.....	sid 10
2.5 Reflektioner kring metod.....	sid 10
2.6 Resultatets tillförlitlighet.....	sid 11
2.7 Etiska övervägande.....	sid 11
3. Litteratur.....	sid 12
3.1 Redovisning av litteratur.....	sid 12
4. Tidigare forskning.....	sid 12
5. Teoretiska perspektiv.....	sid 15
5.1 KASAM	sid 15
5.2 Behovsteori.....	sid 16
6. Redovisning av studiens empiri.....	sid 17
6.1 Beskrivning av organisation.....	sid 17
6.1.2 Den ideella organisationen.....	sid 17
6.1.3 Den mellanstora kommunen.....	sid 19
6.1.4 Den mindre kommunen.....	sid 20
6.2 Presentation av intervjupersoner.....	sid 22
6.3 Redovisning av intervjuer.....	sid 22
6.3.1 Vilken betydelse har verksamheten för dig?.....	sid 23
6.3.2 Har det någon betydelse att verksamheten är ideell?.....	sid 25
6.3.3 Vilken är den viktigaste faktorn att du kommer hit?.....	sid 26
6.3.4 Relationen mellan dig och personalen?.....	sid 28
6.3.5 På vilket sätt inverkar miljön på dig?.....	sid 30
6.4 Teoretisk analys.....	sid 32
7. Slutdiskussion.....	sid 34
8. Litteratur och källförteckning.....	sid 37
9. Bilagor.....	sid 39

1. Inledning

1.1 Problemformulering

I Sverige finns det många ideella organisationer som bedriver socialt inriktade verksamheter. Målen för verksamheterna är att minska den sociala utsattheten och höja livskvaliteten för dessa individer som kommer dit på grund av olika anledningar som missbruk, hemlöshet, kriminalitet eller brist på fungerande nätverk. Den ideella organisationen utgör ett komplement till den offentliga sektorn genom att fungera som extra välfärdsförstärkare. Socialt inriktade verksamheter som drivs av ideella organisationer är allt från "soppkök" och öppet-hus verksamhet under dagtid till olika boendeformer som härbärgen och inackorderingshem (Nordfeldt, 2000).

De ideella organisationerna är organiserade på olika sätt, men huvudsakligen baseras de på frivillighet bland medlemmarna och har ett ideellt syfte. Ofta bedrivs ett arbete som syftar till att skapa ett bättre liv för dem som är i behov av det. Den ideella organisationen är även en viktig plats för integrering in i det vanliga samhällslivet. (Andresen, 2002).

Vilken betydelse har då den ideella organisationen för individen?

Under Anettes praktiktid på en ideell organisation fick hon tillfälle att möta många gäster som regelbundet besökte verksamheten och tankar väcktes om vilka faktorer som var viktiga för att dessa gäster dagligen eller flera gånger per vecka besökte verksamheten.

Vi bestämde oss för att göra vår c-uppsats utifrån dessa tankar genom kvalitativa intervjuer med gäster från verksamheter i två olika kommuner. Under studiens gång har det även visat sig intressant att intervjua personalen för att få inblick i enskild verksamhets arbetssätt i de olika kommunerna.

Fördelningen av vårt arbete har vi lagt upp på följande sätt. Vi har båda två läst aktuell litteratur, artiklar och rapporter som ingår i vår undersökning. Därefter har vi diskuterat ämnet och valt att dela upp och skriva vissa delar själva. Dessa delar har vi sedan färdigställt tillsammans. De bilagor som tillhör uppsatsen har vi utarbetat tillsammans. Under intervjuerna har vi båda deltagit. Vi har gjort vissa intervjuer per person och den andra har då observerat och antecknat. Vi har båda två deltagit aktivt på ett eller annat sätt i alla delar av uppsatsen.

1.2 Syfte

Syftet i vår studie är att undersöka vilken betydelse den ideella organisationen har för individen. Vi vill nå vårt syfte genom kvalitativa intervjuer med de gäster som besöker de ideella organisationerna regelbundet eller mer sporadiskt. Vi menar även att genomföra intervjuer med personal från vardera verksamhet för att tydliggöra eventuella skillnader av verksamheternas arbete i de olika kommunerna.

1.3 Frågeställningar

Vår studie utgår ifrån perspektiven relation, miljö, gemenskap och sysselsättning. För att kunna undersöka ovanstående syfte har vi arbetat utifrån följande frågeställningar:

- Vilken betydelse har verksamheten dig?
- Har det någon betydelse att verksamheten är ideell?
- Vilken är den viktigaste faktorn att du kommer hit ?
- Hur upplever du relationen mellan dig och personalen?
- På vilket sätt inverkar miljön på dig?

1.4 Avgränsningar

Vi har valt att intervjua en personal i vardera kommuns verksamhet för att tydliggöra verksamheternas arbete. Fokus är att få veta vad individen som besöker den ideella organisationen anser att det finns för betydelse med just den verksamheten. Därför har vi intervjuat fem besökande gäster inom organisationen då detta är det antal individer som var intresserade av att delta i vår undersökning.

1.5 Begrepp

Begreppen nedan är centrala i vår studie och kräver därmed en definition. Då vi hittat flera olika definitioner har vi begränsat oss till de för oss mest relevanta och samtidigt förtydligat vår egen definition där vi finner det möjligt.

1.5.1 Ideell organisation i allmänhet

Tommy Lundström, universitetslektor och docent i socialt arbete på Socialhögskolan Stockholms universitet och Lars Svedberg, universitetslektor och filosofie doktor i socialt arbete tar upp frågan om begreppen frivilligorganisationer, tredje sektorn, frivilligsektorn, ideella organisationer osv. är synonyma begrepp eller om det finns olikheter dem emellan.

Vi har valt att använda begreppet ideell organisation eftersom just de organisationer vi undersöker väljer att använda detta begrepp i sina verksamhetsberättelser.

Enligt Marie Nordfeldt (1999) har det alltid funnits ett intresse för den så kallade frivilliga sektorn i Sverige, även kallad den tredje sektorn främst då för Kooperation och folkrörelser som har kopplats till demokrati och social träning. Fokus har legat på den socialt inriktade frivilligheten. Forskning kring Kooperation och folkrörelser har dock ändrat fokusering inom denna sektor till de frivilliga organisationernas förmåga att skapa välfärdsservice samt hur de arbetar för att organisera frivilligt arbete.

Nedan beskrivna begrepp och definitioner är enligt Nordfeldt de vanligaste förekommande inom forskning och svenskt språkbruk.

Då ideell organisation ingår i begreppet den tredje sektorn väljer vi att definiera de begrepp som ingår under denna rubrik. Definitionen då det gäller det *sociala* inom frivilligsektorn kan det talas om att ingå i ett socialt sammanhang eller ha en önskan om att tillhöra ett socialt sammanhang som har stor betydelse för enskilda individers sociala liv. En vanlig inriktning då det gäller den *socialt* inriktade verksamheten är att åstadkomma välfärd för individer eller grupper.

Detta kan innefatta direkt socialt inriktning med direkta hjälpinsatser till behövande samt indirekt social inriktning som innebär tex opinionsbildning, politisk påtryckning eller ekonomiskt bistånd till sociala organisationer.

Begreppet frivilliga organisationer är ett vanligt begrepp på senare tid då det gäller välfärdproducerande organisationer. Ordet frivillig får dock tas i beaktande då de flesta organisationer som arbetar inom denna sektor har till största delen anställd personal med endast få frivilliga arbetare involverade i verksamheten.

Frivilliga organisationer definieras efter deras grundläggande struktur och verksamhet och definieras som sammanslutningar som:

- Har bildats utifrån gemensamma idéer eller intressen
- Har en viss offentlig karaktär och något slags organisatorisk form
- Kan bildas och upplösas utan beslut från myndighet

- Bygger på frivillig anslutning och ett personligt medlemskap i någon form (av fysisk person)
- Inte syftar till privat ekonomisk vinst

Då det gäller de mer *organiserade verksamheterna* finns det tre typer. Organisationerna bedriver någon form av stödverksamhet, öppenhusverksamhet, stödpersoner, allmän rådgivning och även uppsökande verksamhet. Organisationerna kan ge bistånd tex rättshjälp och ekonomiska bidrag. Organisationerna är inriktade på olika behandlingar samt omsorg, de driver behandlingshem eller andra institutioner, där finns eftervårdsverksamheter, mottagnings och jourverksamheter.

Frivilliga sektorns ekonomiska inkomster utgörs av offentliga medel som kan vara statliga eller kommunala bidrag, uppdragsersättningar samt offentliga entreprenader. Inkomsten utgörs även av egengenererade medel från till exempel försäljning, inträde eller annat inkomstbringande göromål, samt gåvor och privata bidrag.

1.5.2 Gäst

Med gäst menar vi de personer som besöker den ideella verksamheten för att delta i verksamhetens olika aktiviteter. Det kan vara en person som besöker verksamheten dagligen eller bara vid enstaka tillfällen. Dock är våra intervjupersoner gäster som besöker verksamheten dagligen eller under flera tillfällen varje vecka.

1.5.3 Arbete

Anthony Giddens, tidigare professor i sociologi vid universitetet i Cambridge Storbritannien, definierar arbete – betalt eller obetalt – som att man utför vissa uppgifter som kräver fysisk och mental ansträngning och som har som mål att producera varor och tjänster för att tillfredställa människors behov. (Giddens, 2003).

Marx definition av arbete

”Arbete är först och främst ett samspel mellan människor och naturen, en process vari människan genom sin egen verksamhet förmedlar, reglerar och kontrollera sin ämnesomsättning med naturen.” kan användas då arbete innefattar oavlönat hemarbete (Giertz, 1998).

1.5.4 Nätverk

Nätverk är ett mönster av relativt långvariga, informella och självständiga sociala kontakter menar Trost och Levin (2004). Dessa samarbetar mer eller mindre regelbundet med varandra. Vidare definieras nätverk i en uppsättning aktörer som vanligen består av individer med relationer dem emellan, men nätverket kan även bestå av organisationer.

Forsberg och Wallmark (1998) menar att vi människor lever i sammanhang där vi relaterar till andra, genom att tycka om eller ta avstånd. Nätverk är det sociala sammanhang som finns kring en person eller en problemsituation.

1.5.5 Socialt nätverk

Lisbeth Eriksson, socionom och fil.mag i socialt arbete samt Ann-Marie Markström även hon socionom och fil.mag i socialt arbete definierar socialt nätverk som de relationer och kontakter man har med andra människor. (Eriksson. & Markström., 2000).

Det sociala nätverket kan utgöras av familj, släkt, vänner, arbetsplats och andra som man samverkar med och som är viktiga för personen.

Ragnhild Andresen, fil dr och verksam vid Högskolan i Finnmark (Alta, Norge), menar att socialt nätverk inte är ett entydigt begrepp. Begreppet nätverk används i det vardagliga språket om nära relationer, man använder det i yrkeslivet och begreppet omnämns som privat eller offentligt socialt nätverk i många sammanhang. (Andresen., 2002)

Det sociala nätverket består vanligast av ett antal personer, där individen regelbundet har kontakt med de flesta. I det sociala nätverket kan relationerna se olika ut, ha olika innehåll och funktionerna mellan personerna kan vara olika. Ett ungefärligt antal personer som ingår i ett socialt nätverk är kanske 30-40 personer som är viktiga för individen. Man skiljer på informellt nätverk som innefattar de individen umgås med av anhöriga, släkt och vänner samt det formella nätverket som består av arbetskontakter, myndighetspersoner och yrkespersoner. (Forsberg. & Wallmark., 1998)

När en person förlorar arbetet, flyttar eller separerar händer det inte sällan att nätverket ändras. En individ som har ett socialt nätverk som är väl utbyggt med släkt, grannar, vänner, arbetskamrater med fler, klarar ofta sina problem utan att behöva blanda in professionell hjälp. Ett rikt socialt nätverk bidrar i de flesta situationer till att kunna lösa olika konflikter och problem (Denvall. & Jacobson., 1998)

För en individ som har ett missbruk eller är hemlös saknas ofta ett nätverk med vänner och släkt där man kan få hjälp och stöttning. Individens nätverk består då ofta av personer i ideella organisationer, sjukvården och socialtjänsten. (Rosengren, 2003)

1.5.6 Stämpling

Social kontroll ger upphov till olika slags asocialitet hos individen. Individer som har avvikande beteende eller utseende utifrån allmänheten samt myndigheters förväntningar stämplas och tillskrivs en roll som inte är allmänt accepterad. Detta kan förklaras med att den så kallade ”normala” människan har ett behov av att utse syndabockar. Individen blir då utsatt för stämpling eller stigmatisering. (Egidius, 1994).

2. Metoddel

2.1 Urval

Vi har valt att göra kvalitativa intervjuer, då vi vill få svar inom specifika områden (Kvale, 1997).

Intervjuerna har gjorts med två gäster från en ideell organisation i en liten kommun och tre gäster från en ideell organisation i en mellanstor kommun.

Vi har även gjort intervjuer med två anställda på verksamheterna.

För att få tag i dessa intervjupersoner har vi kontaktat respektive organisation och gjort en förfrågan om det finns något intresse att delta i studien. När vi tog kontakt presenterade vi oss, vår studie, tillvägagångssätt och syfte.

Efter förfrågan till alla besökanden gäster på verksamheterna har de fått anmäla sitt intresse. Då det endast var tre gäster på vardera verksamhet som ville delta och detta är det antal intervjuer som vi har planerat att göra så blir urvalet det att alla som vill delta blir uttagna till intervju. Vi bokar tid för intervjuerna, då intervjupersonerna själva får bestämma tid för sin intervju.

Vid ett av intervjutillfällena kommer inte den tilltänkta intervjupersonen och vi får meddelande att denne inte längre vill medverka i vår undersökning. Vi ber personalen att göra en ny förfrågan till gästerna men det är ingen som är intresserad att medverka i en intervju.

Under studiens gång finner vi det intressant att även intervju personalen på varje verksamhet för att få mer förståelse om enskild verksamhet och dess arbetssätt. Detta för

att få en djupare förståelse för gästens tankar om betydelsen med verksamheten. Efter förfrågan till personalen fick vi omedelbart två intresserade.

2.2 Tillvägagångssätt vid intervjuer

Vi har valt att inrikta oss på intervjuer med gäster från två ideella organisationer i olika kommuner samt två personal i verksamheterna. En person avtackade sin medverkan i studien vilket resulterar i fem intervjuer som genomförs med gäster inom verksamheterna samt två personal.

Då en av oss har gjort sin praktik i organisationen i den mellanstora kommunen har vi valt att dela upp intervjuerna. Eftersom det finns en viss kännedom mellan gästerna och praktikanten har vi valt att Anette gör intervjuer i den andra kommunen där hon inte är känd för gästerna. Detta gör vi för att intervjupersonerna inte ska påverkas av den relation de har haft under praktikplatsen.

En vecka innan intervjutillfällena lämnade vi ut ett informationsbrev (bilaga 1) samt en medgivarblankett (bilaga 2) till varje intervjuperson.

Intervjupersonerna valde själva tid och plats för intervjutillfället.

Vid datainsamlingen använde vi oss av en kvalitativ intervjumetod. Vi har vid intervjuerna använt oss av en intervjuguide (bilaga 3) som bygger på våra frågeställningar. Vi har begränsat oss till teman som finns i intervjuguiden och försökt att inte ställa ledande frågor för att undvika ja och nej svar. Våra frågor gav innehållsrika svar.

Under intervjuerna använde vi oss av bandspelare för att öka tillförlitligheten i materialet för kommande analys.

Varje intervju var cirka en timme lång.

Intervjuerna med personal från verksamheten bestod av en öppen fråga. *Kan du berätta om hur just denna verksamhet fungerar och hur ni arbetar här?*

2.3 Tillvägagångssätt vid analys av intervjuer

Vid analysen av intervjumaterialet lyssnade vi igenom banden med intervjuerna noga och skrev för hand ner det relevanta delarna i intervjun när det gäller gästerna. Vi tog bort de delar som inte hade med vårt syfte att göra eftersom en del av intervjupersonerna kom in att prata om mycket annat som inte var relevant för vår undersökning. Vi var noga med att citera intervjupersonerna efter intervjufrågorna för att resultatet skulle bli riktigt. Därefter skrev vi ner allt i datorn.

Vi har i analysen använt våra frågeställningar och intervjusvaren som utgångspunkt och knyter därefter till teori och begrepp som vi finner relevanta. Vi har organiserat tema i ordningsföljd så att det blir relevant till våra frågeställningar. De tema som vi använder oss av är ”arbete”, ”socialt nätverk”, ”bemötande” och ”miljö”. Inom varje tema blir alla gästerna representerade

Den kvalitativa intervjuemetoden som genomfördes med gästerna har gjort att vi har upptäckt nya perspektiv som vi inte har kunnat förutse innan intervjutillfällena.

2.4 Reflektioner om förförståelse

Det finns en viss kännedom om respondenterna i den ena kommunen då dessa stundtals befunnit sig på den praktikplats Anette varit på under hösten 2006. Bekantskapen är dock formell och Anette anser att det inte finns något beroendeförhållande mellan respondenter och henne själv som kan påverka intervjun negativt. Vi anser däremot att Anettes medverkan kan ha gjort intervjun mera avslappnad då hon till en viss del är känd av respondenterna. I det fall bekantskapen skulle kunna inverka negativt på intervjureultatet kan vara den att interaktionen vid tillfället ser annorlunda ut än då Anette var praktikant.

Anette kan ha tillskrivits en annan roll av respondenterna då hon befunnit sig där för att studera och observera. Anette har dock försökt tänka så objektivt som möjligt och hela tiden samarbetat med Ellinor som inte träffat respondenterna tidigare förutom vid ett studiebesök där de flyktigt mötts förbigående.

Ellinor har gjort sin praktik hösten 2006 på dagvård för ätstörningar. Här fick hon sin förförståelse när det gäller miljön och relationens betydelse för att hjälpa individen till att bli motiverad och stärka sig själv. Även Ellinor har gentemot sin förförståelse tänkt objektivt och därmed inte jämfört hennes praktikplats klientel och verksamhet med de respondenter samt verksamhet som medverkat under intervjun då dessa skilt sig.

2.5 Reflektioner kring metod

Vi har intervjuat tre gäster från den mellanstora kommunen och endast två gäster från den lilla kommunen. Eftersom det som framkommit i intervjuerna visar på mycket likvärdigt resultat från alla de intervjuade, oberoende kommun, ser vi inte att det har påverkat vår studie att en tilltänkt intervjuperson avböjde sin medverkan.

2.6 Resultatets tillförlitlighet

Undersökningens tillförlitlighet avgörs hur väl man som forskare lyckas samla in data som är relevant för undersökningen (Hartman, 2004)

Intervjupersonerna har deltagit och besvarat våra frågor med stort intresse.

Det finns en risk att intervjupersonerna svarar utifrån det de tror att intervjuaren vill höra. Det kan även inverka att vi skilt oss från gästerna som intervjupersoner genom att vi är studenter på Sociala Omsorgsprogrammet och intervjupersonerna har en förförståelse om vårt kommande yrke.

Då vi endast har intervjuat de gäster som besöker verksamheten dagligen eller flera tillfällen per vecka bedömer vi att det empiriska underlaget inte är generaliserbart. Detta eftersom vi inte kunnat intervjua gäster som mer sporadiskt besöker verksamheten. Dock finner vi att intervjuerna har visat likvärdigt resultat oavsett gästens bakgrund och problematik då dessa skilt sig åt. Efter förfrågan om tid och plats för intervjun med intervjupersonerna kom vi gemensamt överens med dessa om att intervjun skulle genomföras i verksamhetens lokaler. Tidpunkt för intervjun bestämdes efter intervjupersonernas tillgänglighet för denna. Vi ansåg att verksamhetens lokaler skulle vara en bra plats för intervjuerna då intervjupersonerna kände sig bekväma samt hade kännedom om lokalerna. Vi tänkte även att det kanske skulle bli svårt för gästerna att ta sig till andra lokaler. Gästerna har fått uttrycka sig fritt, fått tala till punkt, tagit pauser och fått tänka efter på de frågor som ställts enligt vår intervjuguide.

Detta upplever vi som en bidragande faktor till studiens validitet.

2.7 Etiska övervägande

Vi har inför våra intervjuer varit noga med att påtala den sekretess som råder då våra intervjupersoner redan är i en utsatt position i samhället. Intervjupersonerna fick innan intervjuerna muntlig och skriftlig information om vår undersökning samt om intervjuernas genomförande och att vi tänkte använda oss av bandinspelade intervjuer. Detta medgavs av alla våra intervjupersoner. Dock var en av intervjupersonerna misstänksam mot att vi under intervjun skulle använda oss av bandspelare. Detta på grund av rädslan att bli igenkänd. Då vi informerade intervjupersonen om de etiska reglerna vi följer så fick vi dennes samtycke.

3.Litteratur

3.1 Redovisning av litteratur

För att inhämta litteratur, artiklar och rapporter som är relevanta för vår undersökning om den ideella organisationens betydelse för individen har vi sökt titlar på Högskolebiblioteket i Kristianstad, Huvudbiblioteket i Karlshamn samt artiklar i Socialvetenskaplig Tidskrift. Vi har sökt i bibliotekens databaser och använt oss av sökord som "ideell organisation", "KASAM", "arbetslöshet", "socialt nätverk", "behov". I den litteratur vi funnit har vi använt oss av referenser som verkar tillförlitliga och relevanta för att söka vidare.

4. Tidigare forskning

Efter ett aktivt sökande efter relevant tidigare forskning har vi funnit att denna är väldigt begränsad. Vi har hittat få forskningsstudier som preciserat utgår ifrån verksamhetens betydelse för individen. Den forskning vi har funnit handlar övergripande om det frivilliga sociala arbetet och ideella eller frivilliga organisationer.

Tidigare studie från Socialstyrelsen som genomförts av Marie Nordfeldt och Johan Söderholm har visat att de ideella organisationerna har fått ett större utrymme som vårdproducenter inom de svenska kommunerna. I denna studie *Frivilligorganisationer som uppdragstagare Vad betyder det för brukarna?* diskuteras vad detta betyder för brukarna i fråga om rättssäkerhet, valfrihet och kvalitet (Socialstyrelsen, 2002).

Då det gäller rättssäkerhet finns det två juridiskt reglerade former för relationerna mellan kommunal förvaltning och frivilliga organisationer. Kommunen kan anlita en extern producent som utför tjänster för kommunens räkning. Lagen om offentlig upphandling gäller då för verksamheten. Privaträttsliga regler gäller då kommunen ger bidrag till externa utförare för verksamhet som inte drivs på uppdrag av kommunen.

Utbudet av frivilliga verksamheter har ökat och för att kunna utnyttja valfriheten behöver brukarna information om de alternativ som finns tillgängliga. Dessa val visar sig ofta baseras på vad som tidigare är känt eller via rekommendationer från kommunala handläggare (Socialstyrelsen, 2000).

Nordfeldt och Söderholms studie visar att brukarna har förtroende för de sociala frivilliga organisationerna, helst då dessa inte har ett primärt vinstintresse. Det som visar sig ha störst betydelse är verksamhetens innehåll och hur man blir bemött. Studien visar även att brukarna anser att en särskild kvalité i de frivilliga organisationerna är att det finns ett ideologiskt grundfundament, men att denna inte bör kännas påtvingad för brukaren. Ideologin såsom en atmosfär och andra drivkrafter i verksamheten uppfattas av brukarna som verksamhetens kvalité och mervärde. Tänkbara mervärden som nämns är till exempel att organisationerna drivs av engagemang och inte av vinstintresse. Gentemot individerna ges kvalité som delaktighet, ömsesidighet, jämlikhet, identitetsskapande och närhet till andra människor. Ett annat mervärde som lyfts fram är att individens integritet skyddas och bevaras i den frivilliga organisationens verksamhet. Framst gäller detta i organisationer som inte har någon skyldighet att registrera den hjälpsökande individen. Frivilliga organisationer framstår som ett etiskt och moraliskt bättre alternativ samtidigt som det blivit svårare för dem att visa sina egna särskilda kvaliteter inom de nya institutionella och ideologiska ramarna, där det är resultat som räknas (Socialstyrelsen, 2000).

Meeuwisse och Sunesson (1998) diskuterar i sin artikel *Frivilliga organisationer, socialt arbete och expertis* angående professionalisering kontra sunt förnuft och amatörism. Detta då frivilliga organisationer ofta förknippas med amatörism samtidigt som det offentliga sociala arbetet ses som mer professionellt. Inom människobehandlande yrken stärks kraven på utbildning men samtidigt ökar kritiken mot dessa organisationer. Kritiken från vissa håll menar att långa utbildningar leder till att de som jobbar med socialt arbete riktar uppmärksamheten bort från det som borde ligga i fokus, den behövande individen. Studier visar att det finns både samarbete och integration mellan de frivilliga organisationerna som bedriver socialt inriktat arbete och den offentliga sektorn. Frivilligorganisationer har allt mer tillskrivits positiva värden som medmänsklighet, värme, engagemang, kreativitet, spontanitet och demokrati.

Meeuwisse och Sunesson talar också om det moderna samhället som anses befinna sig i en djup kris där de sociala banden är försvagade för människor. Den offentliga välfärdsapparaten kommer inte att räcka till för att utgöra människors sociala nätverk eller skapa mening med livet och en social identitet för individen. Nya perspektiv för att lösa detta är att ha alternativa organisationsformer. Som en följd har det frivilliga sociala arbetet börjat betraktas som en naturligare del i den kommunala socialpolitikens åtgärdsarsenal.

Detta har lett till en ökad status för det frivilliga sociala arbetet. (Meeuwisse & Sunesson, 1998).

Marie Nordfeldt (1999) har i en studie behandlat *relationerna mellan socialtjänst och frivilliga organisationer i Stockholm och Göteborg*. Nordfeldt skriver att det frivilliga sociala arbetet på senare tid har stått som en positiv motpol till den svenska välfärdsstatens service med dess byråkrati och förmyndarskap. Den socialt inriktade frivilligheten är dock relativt liten i jämförelse med den frivilliga sektorn som utgör endast ca 7 % av sektorns totala omsättning.

Den frivilliga sektorn domineras av de organisationer som inriktar sig på idrott och fritid samt fackföreningar. I Sverige har välfärd kopplats samman med den välfärdsstat som byggdes upp under efterkrigstiden. Den offentliga sektorn har stått för välfärdsproduktionen som fastslogs i den svenska regeringsformen 1947. Inom ramen för denna ingick begrepp som trygga rätten till arbete, bostad och utbildning, social omsorg, trygghet samt en god levnadsmiljö (Nordfeldt, 1999).

Nordfeldt nämner att välfärd och välfärdsstat inte längre är det samma. Det har skett stora förändringar inom välfärdspolitiken och hon menar att välfärdsstaten har ersatts av ett välfärdssamhälle där välfärd produceras av olika organ från olika samhällsnivåer. Ansvaret har lagts över på kommunerna och syftet med detta var att det skulle bli en anpassning av verksamheten till de behov som fanns lokalt. Det fanns en tro på positiv småskalighet, individens möjlighet att medverka i politiska beslut, lokalt självbestämmande, lokal variation samt tron på det sunda förnuftet hos individen (Decentralisering).

Det finns enligt Nordfeldt en lång tradition av den frivilliga organisationens ombesörjning av samhällets utslagna och hemlösa. Då ansvaret försköts till kommunerna klev dessa frivilliga organisationer in för att bli en aktör i välfärdsproduktionen både på gott och ont. Den frivilliga sektorn har kommit att bli intressant ur den ekonomiska aspekten då dessa inte bedrivs för att skapa vinst, deras ekonomiska omkostnader är låga och deras resurser inhämtas från ekonomiska gåvor samt ideellt arbete. I och med detta har den frivilliga organisationen lägre kostnader för sina tjänster än både den offentliga samt privata sektorn. Detta i sig kan bli ett utnyttjande från den offentliga sektorn då mer ansvar läggs över på det frivilliga arbetet då detta anses som kostnadsbesparande för staten (Nordfeldt, 1999).

Det är enligt Nordfeldt så att staten försöker finna olika lösningar på de ekonomiska problem de står inför då det gäller högre utgifter i samband med inkomstbortfall där arbetslöshet, ökad kostnad för vård samt omsorg ingår. Kritik har riktats mot den offentliga sektorn då denna är starkt styrande över människors liv samt att den erbjuder en service som inte regleras efter människans behov och skilda önskemål. Den offentliga sektorn anses även vara för byråkratisk och distanserad från den som är i behov av hjälp.

Nordfeldt skriver att både frivilliga organisationer samt den offentliga sektorn har en gemensam övertygelse då det gäller den frivilliga organisationens förutsättningar att få kontakt med hjälpsökande. Den frivilliga sektorn kan erbjuda alternativ, hjälpa individens egenorganisering, den har en större närhet och förståelse till den som är i behov av hjälp. Den frivilliga organisationen är ofta den som sträcker ut en hjälpande hand när den offentliga sektorn inte gör det. (Nordfeldt, 1999).

5. Teoretiska perspektiv

5.1 KASAM – Känsla Av Sammanhang

Aaron Antonovsky, israelisk professor i medicinsk sociologi, har utvecklat begreppet KASAM, Känsla Av Sammanhang, som är en nätverksrelaterad teori där begriplighet och förutsägbarhet som upplevs i omvärlden leder till en känsla av sammanhang.

KASAM bygger på att fokusera på friskfaktorer och att söka efter det som fungerar i olika sammanhang. Antonovsky utgår från perspektivet varför så många människor förblir friska trots att de utsatts för tillvarons alla påfrestningar. Detta perspektiv är salutogent vilket menas att man fokuserar på friskfaktorer istället för att sätta det sjuka i fokus.

KASAM omfattar tre begrepp:

Begriplighet: Att människan förstår det sammanhang man befinner sig i och att det som inträffar är förståeligt och upplevs som ordnat, strukturerat och tydligt.

Hanterbarhet: Hur människan upplever sig förfoga över resurser, egna eller andras, för att kunna möta olika situationer i livet. Med en hög känsla av hanterbarhet riskerar man inte att känna sig som ett offer för omständigheterna.

Meningsfullhet: Handlar om motivation. Att människan har en upplevelse av delaktighet. Livet har en känslomässig, värdefull innebörd som det är värt att investera energi och engagemang i.

Mellan dessa tre komponenter finns en inbördes ordning där meningsfullhet är mest central och en förutsättning för bestående begriplighet och hög hanterbarhet. Antonovsky utvecklade ett självvarsinstrument för att kunna mäta graden av KASAM. Höga värden på dessa tre komponenter innebär att individen har en stark känsla av sammanhang vilket påverkar hälsan i en positiv riktning och leder till bättre förmåga att hantera problemsituationer. Känslan av sammanhang är det som avgör om vi upplever att vi har hälsa. En person som har en hög KASAM kan uppleva livshändelser som mindre stressfyllda, hon kan frigöra resurser för att hantera stressfaktorer och har motivationen, önskan och engagemanget att hantera stressfyllda händelser. Påfrestningar som dåligt socialt stöd och ett litet socialt nätverk är faktorer som kan påverka känslan av sammanhang negativt (Antonovsky,1991). Enligt Antonovsky känner människor att livet har en innebörd och man känner ett engagemang, om det finns ett sammanhang där man vill höra hemma och vara en del i helheten. Då upplever man mening med livet. (Eriksson & Markström, 2000)

Antonovsky menar vidare att hälsa kan ses som ett kontinuum där ytterligheterna är frisk och sjuk. Vi rör oss hela tiden mellan dessa poler. Han menar att man aldrig är det ena eller det andra utan man är både och under sin levnadstid. Det är dock i det tidigare vuxenlivet som kontinuiteten i KASAM blir mer eller mindre definitiv. En höjning eller en sänkning av KASAM kan ske om individens livsmönster ändras starkt under en längre tid, då under situationsbetingade händelser (Antonovsky,1991).

5.2 Behovsteori

Abraham Maslow (1908-1970) var en amerikansk psykolog, filosof, samt grundare av den humanistiska psykologin på 1960- talet (tillsammans med Carl Rogers och Charlotte Buhler).

Enligt Maslow har människan ett antal grundläggande behov som måste tillfredsställas om inte individen ska hamna i ett bristtillstånd. Dessa behov är ofta (men dock inte alltid i det enskilda fallet) hierarkiskt ordnat på så vis att de kroppsliga behoven är av starkast karaktär och måste då tillfredsställas först.

Här kan ses behov som mat, överlevnad, fysiskt skydd, sex etc. Då dessa är tillfredsställda ses behov som trygghet och då menar Maslow att ha en bostad, kläder, skydd, trygghetskänsla.

Samvaro med andra individer är nästa steg i hierarkin och detta innefattar kärlek och vänskap. För att känna att det finns en samhörighet med en grupp som exempel familjen, bidrar detta till att individen inleder relationer.

Nästa behov är uppskattning från andra samt en god självkänsla. . Då dessa behov är uppfyllda uppträder hos många ytterligare ett grundläggande behov och då i form av att självförverkliga sig själv, att hitta och vara sig själv. Maslow talar här om växtmotiv dvs. behov som angår den personliga utvecklingen.

Vissa behov blir mer komplicerade och personliga ju högre upp i hierarkin individen kommer. Denna utveckling hänger samman med att individen växer upp och blir en sammansatt individ. Oavsett hur individens liv eller handlingar ser ut försvinner inte de ”lägre” behoven, de finns alltid i bakgrunden. Individen drivs av olika behov vid olika tillfällen och detta har att göra med omständigheter, hur individen känner sig för tillfället och hur den är som person (Dimpleby & Burton, 1999) (Egidius, 2001).

6. Redovisning av studiens empiri

Först kommer den organisation att beskrivas som utgör underlag för våra intervjuer.

Därefter beskrivs de två verksamheter som ingår i vår studie utifrån intervjuer med personal från verksamheterna.

Intervju med gästerna kommer att redovisas och efter varje intervjufråga kommer vi att göra en analys som redovisas tillsammans med resultatdiskussion i samma stycke. Vi kommer att knyta detta till teorier och begrepp relevanta till vår undersökning.

6.1 Beskrivning av organisation

Nedan beskrivs den organisation som utgör underlag för våra intervjuer.

6.1.2 Den ideella organisationen

Den ideella organisationen som vi har riktat in oss på arbetar utifrån en kristen grundsyn och finns på ca 100 orter över hela Sverige. Organisationen arbetar efter en gemensam policy där arbetet bygger på solidaritet med de utsatta i vårt samhälle. Tanken är att respektera varje människas lika värde och utgå ifrån behoven hos dem man möter oavsett

personliga, moraliska, politiska eller religiösa uppfattningar. Även då organisationen arbetar utifrån en kristen grundsyn ställs det inga krav på att gästerna ska vara kristna på något sätt.

Organisationen menar att människans värde måste på alla sätt värnas, de tror att människan är skapad med förmåga till omsorg och kreativitet. De personliga relationerna är grunden till förändring och ett värdigt liv. Organisationens menar att den enskilda människan har rätt att bestämma över sina handlingar och ta ansvar för sitt eget liv. Respekten för detta innebär att insatserna för individen ska ha sin grund i individens egna önskemål. De menar att det i relationer kan uppstå en viss makt som inte på något vis får missbrukas då man menar att människor ofta är mer sårbara när de behöver vård, omsorg eller hjälp. Det får inte bli ett negativt bruk av denna makt då detta kan hindra att den enskilda människan blir sedd och respekterad utifrån sin livssituation och sina personliga värderingar. Det handlar om bemötande av hela människans behov och möjligheter, såväl fysiskt och psykiskt som själsligt. Organisationen ska vara en fristad dit vem som helst kan komma. Man vill erbjuda en mötesplats där individen känner sig sedd och hörd oberoende av status, utbildning eller ekonomiska möjligheter. De kallar inte sina besökare för klienter utan gäster eftersom individen ska kunna känna att det här inte finns något myndighetsutövande. Här är man gäst utan krav.

Organisationen bedriver ingen form av behandlingsarbete förutom motivationsarbete om någon är mottaglig för att förändra sin livssituation. Omsorgsarbetet är omfattande och förutom fika och gemenskap kan gästen få hjälp med olika praktiska saker som till exempel tvätt, hårklippning, fylla i blanketter, rådgivning i olika frågor, samt hjälp till besök hos läkare, socialbyrå, arbetsförmedling osv.

Då det gäller sekretessfrågor ska alla uppgifter som rör den enskildes förhållanden hanteras med respekt. Tystnadsplikt gäller om olika förhållanden som anförtros under samtal. Personalen får heller inte utan att informera den enskilde och få dennes medgivande kontakta myndighet med undantag då det gäller barnmisshandel, grova brott eller då det finns risk för annans liv.

6.1.3 Den mellanstora kommunens verksamhet – intervju med personal

I den större kommunens verksamhet finns det en stor variation av besökare. Hit kommer människor både med och utan problematik för att umgås och medverka i de olika aktiviteter som erbjuds. Gästernas vanliga problematik är alkoholmissbruk, narkotikamissbruk, psykisk sjukdom och arbetslöshet. Bland besökarna figurerar mest män och endast ett fåtal kvinnor, medelåldern ligger runt 40+. De flesta besökare har svensk bakgrund, besökare med utländsk bakgrund är få. Här finns möjlighet att läsa dagstidningen, spela biljard, pingis m.m. En i personalen driver även en cykelverkstad i fastigheten där gäster är välkomna att med hjälp reparera sin cykel, något som även det skapar en meningsfull sysselsättning. Varje dag serveras frukost och ett par dagar i veckan erbjuds lunch med efterrätt till en rimlig summa. Vid brist på pengar finns det möjlighet för gästen att äta på kredit upp till 200 kr. Hjälper någon till med lättare sysslor kan denne i utbyte få måltid gratis.

Varje onsdag hålls det andakt där man välkomnar de som är intresserade att delta.

Organisationen ger sig även ut på stan då tillfälle ges för att bjuda på fika och samtala, samt informera om verksamheten, något som har resulterat i fler besökare. Vid behov görs även hembesök om det anses att någon behöver detta. Organisationen vill att samhället ska få kännedom om dess verksamhet och arbetar därför aktivt för att synas. Genom att ta emot studiebesök från olika verksamheter informeras dessa om verksamheten, personal föreläser även om verksamheten i olika kyrkor. Verksamheten figurerar ofta i lokaltidningarna där det går att läsa om olika aktiviteter som verksamheten genomfört. Verksamhetens öppettider går även att finna varje vecka.

Miljön hos verksamheten påminner om ett hem, där är ombonat och huset fylls ofta av goda luktupplevelser från matlagning och bakning, samlingsplatsen är ofta köket där köksbordet är den centrala delen, precis som i ett hem.

Verksamheten bedrivs av kommunens olika församlingar men ekonomiska medel inbringas även av donationer från andra verksamheter i samhället samt ekonomiskt stöd från kommunen. Fastigheten där verksamheten är belägen hyrs av kommunen. Det är även vanligt att privatpersoner skänker saker som tex kläder, möbler eller annat som kan komma verksamheten och deras gäster till godo.

Här finns fyra anställda med olika tjänstgöringsgrader, personalen innehar inte någon utbildning som kan relateras till socialt arbete förutom föreståndaren som är socionom.

Personalen är anställd av de församlingar som bedriver verksamheten och inhämtar därmed sin lön ifrån dessa samt med bidrag av kommunen.

Organisationen tar även emot praktikanter dels då från skolor eller annan verksamhet., några arbetar frivilligt. Organisationen har även tagit emot personer från frivården som fullgjort sin samhällstjänst hos verksamheten.

Verksamheten har öppet fem dagar i veckan, Mån-fre med varierade öppettider. Över helgen är det stängt på grund av avsaknad av personal.

I fastigheten finns även ett härbärke med fyra sängplatser där den som behöver kan få övernatta. För att övervaka detta kallas frivilliga in men vid behov kallas även anställd personal in. Övernattning erbjuds till den behövande men man vill då helst se att det finns ett äkta engagemang till förändring av sin livssituation, det får inte bli en nödlösning som återkommer gång på gång. Organisationen anser att härbärgen är en viktig del av verksamheten i sin ambition att hjälpa nödställda.

Jämsides med verksamhetens fastighet har man i samarbete med kommunen öppnat en utslussningsverksamhet där människor kan bo i avsaknad av egen bostad. Det är meningen att man här ska kunna lära sig att sköta om ett eget boende med allt vad det innebär för att i framtiden få ett eget hyreskontrakt. För att få bo här krävs det att man inte brukar droger eller alkohol. Missköts detta får man lämna boendet, detta testas regelbundet. Hos utslussningsboendet finns det tillgång till personal begränsad tid, personal som är anställd av kommunen. Kommunen avgör vem som kan bli aktuell att bo i utslussningsboendet.

6.1.4 Den mindre kommunens verksamhet - Intervju med personal

I den lilla kommunen fungerar verksamheten likvärdigt med den stora kommunen. Man arbetar efter samma policy inom hela organisationen.

Variationen bland besökarna är stor även här. Det som särskiljer är att det finns många nationaliteter bland gästerna, främst på grund av att det fanns en stor arbetskraftinvandring till kommunen på 60-talet. Även här är flertalet besökare män och medelåldern runt 40+, och här figurerar gäster både med eller utan problematik. Även här erbjuds aktiviteter av olika slag. Promenader i skogen genomförs en gång i veckan. En av personalen har en matlagningsskurs på måndagar genom ABF där maten betalas till ett självkostnadspris.

Verksamheten besöker Levi Petrus kyrkan, som tillhör Pingstkyrkan i Kristianstad en gång i månaden för att medverka i gudstjänst. De gäster som är intresserade att delta är välkomna.

Frukost serveras varje dag samt lunch på onsdagar till en mindre summa. Det är tillåtet att äta på kredit upp till 200 kr, något som fungerar väldigt bra och missköts sällan.

Det finns en uppsökande verksamhet där man åker ner till centrum med fika och samtalar med de som är intresserade. Verksamheten vill vara synlig för alla och delar bland annat ut informationsblad till allmänheten för att informera om det dom gör. Personalen åker även på hembesök för att hålla kontakten med gäster som inte besöker verksamheten så ofta främst då för att inte förlora kontakten med dessa.

Verksamheten fungerar i övrigt som i den större kommunen där man erbjuder hjälp med att kontakta myndigheter, vårdinrättningar etc. om någon så önskar. Tystnadsplikt gentemot gästen fungerar som i den större kommunen.

Verksamheten erbjuder natthärbärge som innefattar tre stycken 1 rumslägenheter. Här får gästen bo så länge den önskar men man vill även här att det ska ge positiv utdelning i form av förändrad positiv livssituation. Detta hjälper personalen till med genom samtal och motivation.

Det finns ett större samarbete här med socialtjänsten då dessa ger bidrag till härbärgat. Det är också genom dem som kontrakt skrivs om boendet. Det ställs krav på gästen att denne ska vara drogfri och nykter. Detta testas genom blåskontroll samt genomsökande av väskor. Gästen får endast vistas på boendet nattetid då boendet inte får lämnas. Klockan 09.00 på morgonen ska gästen vara ute därifrån men är välkommen att vistas i fastighetens dagverksamhet. Mellan klockan 17.00-18.00 på eftermiddagen öppnas boendet igen. Verksamheten träffar kommunens missbruksgrupp en gång i månaden för utvärdering och samarbete.

Den lilla kommunens verksamhet bedrivs också av kommunens församlingar som då även utbetalar personalens löner, samt med bidrag från kommunen.

Donationer från olika verksamheter bidrar till ekonomin.

Öppettiderna ser lite annorlunda ut här då man har öppet endast på förmiddagarna, förutom en eftermiddag då det anordnas matlagningsskurs. Under helgen är det stängt. Det finns två heltidsanställda, där den ena är utbildad på folkhögskola med inriktning socialt arbete, pedagogik. Föreståndaren har ingen relevant utbildning inom området socialt arbete men har genomgått olika kurser som den egna organisationen genomfört.

Det finns ett visst samarbete med frivården då man tar emot personer för att genomföra sin samhällstjänst hos verksamheten, något som slagit väldigt väl ut.

Frivilligt arbete är även en stor resurs för verksamheten.

6.2 Presentation av intervjupersonerna

Namn och ålder är ändrade för intervjupersonernas anonymitet.

I den mellan stora kommunen har vi intervjuat:

Pär, 50 år är förtidspensionär och bor i lägenhet tillsammans med sin fru.

Kurt, 45 år är arbetslös och bostadslös.

Biggan, 50 år är förtidspensionär och bor ensam i en egen lägenhet.

Den lilla kommunens intervjupersoner är:

Sven, 55 år är förtidspensionär och bor ensam i en egen lägenhet.

Frans, 60 år är förtidspensionär och bor ensam i en egen lägenhet.

Alla intervjupersoner är gäster som besöker den ideella organisationen dagligen måndag till fredag eller under flera tillfällen i veckan.

6.3 Redovisning av intervjuerna

Nedan presenteras gästernas egna upplevelser av betydelsen med den ideella organisationen. Gästerna ger svar på betydelsen av att besöka verksamheten, relationen mellan personal och gäst och hur miljön påverkar. Detta sker genom att vi tillför citat från gästerna. Svaren kopplas till begrepp och teorier relevanta för vår undersökning.

6.3.1 Vilken betydelse har verksamheten för dig?

Grundtanken bakom denna centrala fråga var att undersöka vilka faktorer som är betydelsefulla för individen då han eller hon besöker verksamheten.

Alla gäster från de båda kommunerna pratar om betydelsen av att känna gemenskap och en meningsfullhet i vardagen. De flesta av dem är väldigt ensamma och upplever att besöken på verksamheten ger dem tillfälle att umgås och få social samvaro.

Pär berättar *”Slipper sitta ensam hemma. Dagen går, tiden går. Saknar det på helgerna. Det är trygghet att va här. Fastnade här. Jag är här varje dag till fredag till det slår igen”.*

Kurt säger *”Har någonting att göra om dagarna. Går hit och pratar lite skit o så. Slipper och sitta själv och glo. Det är inte kul precis. Det är sällskap att va här.”*

Ensamheten är en gemensam nämnare för gästerna. Några av dem har en bakgrund som missbrukare och har därmed mist kontakten med familj och vänner. Ute i samhället känner de sig stämplade på grund av sin bakgrund. Det sociala nätverket är litet hos de flesta av gästerna och ingen av dem har ett arbete att gå till då de är arbetslösa eller förtidspensionärer.

Biggan berättar *” Här är en oas för mig i denna kommunen. Ingen som tisslar o tasslar bakom min rygg. Här känner jag mig välkommen Det är en trygghet för mig att känna mig välkommen. Jag får umgås med sociala människor här för jag har ju inga vanliga..nyktra personer som vill umgås med mig direkt. Jag har ju inga såna vänner va eftersom jag har levt i missbruk i så många år, sen jag var 12 år. Jag släpper inte in folk hemma. Jag tycker det är trist att sitta hemma o äta mat själv. Så jag sätter mig på bussen o åker hit. Varje tisdag är det ju grillning eller bingo här. Jag tycker det känns jätteskönt att få i sig ett lagat mål mat, det är inte roligt att vara hemma o laga mat till mig ensam. Jag har alltid saknat den här hela familjekänslan för att jag har...Det känns som en trygg familj här ner, ingen som skäller på dig, Och så kan man ju prata med dom man vill, man går ut o sätter sig o rökar o umgås.”*

Sven ”... har betytt väldigt mycket för mig även om jag då inte har missbrukarbakgrund. Det har betytt jättemycket med gemenskap o allt. Det upplever ju jag väldigt positivt.”

Frans ” Nu betyder det jättemycket för mig att jag är här varje dag, prata med människor, dricker kaffe, spela biljard o så går tiden. För mig är det viktigt. Som förtidspensionär det är viktigt att man ska ha någonstans att va för annars man överlever inte. Man kan inte sitta hemma, särskilt inte när man har en kronisk sjukdom som alkoholism. Detta är enda stället i kommunen som man kan vara några timmar och man utnyttjar det o jag kommer också för sällskaps skull o man har vänner här också. Så vi umgås inte alla med alla men vi umgås. Det är mycket fin atmosfär här. Det är socialt med alla. De flesta som kommer hit bor ensamma. Det är många som har en väldigt jobbig ensamhet. Särskilt narkomanerna, alkoholisterna. Det är ju ingen som orkar leva med dom.”

Analys och resultatdiskussion

Under intervjuerna framkom att den sociala samvaron är av stor betydelse för samtliga gäster. De flesta av dem lever ensamma eller saknar ett socialt nätverk. Vi tolkar det utifrån intervjuerna att den ideella verksamheten bidrar till att skapa ett nätverk för samtliga.

Vi upplever att både verksamhetens personal samt gäster är en betydande faktor till detta fenomen. Andresen (2002) menar att vi individer deltar i många olika grupperingar eller mikrosystem. Dessa mikrosystem är vårt sociala nätverk som ger betydelse för vår känsla av gemenskap och sammanhang. Mikrosystemen utgörs av familj, arbetsplats, kollegor samt skola och klasskamrater men även av offentliga hjälpare i olika situationer.

Vi kan se att flera av gästerna speciellt uttrycker vikten av att både känna sig som en familjemedlem där man är välkommen och känner sig trygg men också att kunna umgås med vänner. Vi ser att gästerna i de båda kommunerna har en gemensam tankeställning då det gäller detta.

Lenneer-Axelsson och Thylefors (1994) menar att i arbetet med utsatta socialgrupper är det till stor hjälp att använda sig av aktiviteter kombinerat med samtal just för att skapa en naturligare kontakt. Under intervjun berättar gäster om nyttan med att delta vid olika aktiviteter, något som leder till socialt umgänge. Personalen talar om verksamhetens aktiviteter som ett led att skapa gemenskap och öppna upp för samtal. Vi upplever att

gästerna uppskattar detta och att det är en viktig faktor till att besöka verksamheten i de båda kommunerna.

6.3.2 Har det någon betydelse att verksamheten är ideell?

Tanken bakom denna fråga var att undersöka om gästerna anser att det finns någon betydelse att verksamheten är ideell och inte någon myndighet.

Då flera av gästerna har eller har haft kontakt med de sociala myndigheterna upplever de det tryggt att den ideella verksamheten inte tillhör detta.

Biggan ”Det är en stor trygghet att ... inte går under socialförvaltningen, jag har varit i den svängen med soc sen jag va ung så jag har alltid haft agg till allt vad sociala myndigheter är.”

Kurt ”Hade man sagt saker man säger här när man va uppe på socialen så hade ju det hamnat i papprena. Det gör det ju inte här.”

Gästerna talar om att man lätt blir stämplad av myndigheter. Det som är bra med den ideella verksamheten är att det blir en mer vänskaplig atmosfär och ingen press att man måste prestera saker.

Sven . Det tycker jag är värdefullt.” Vi är som en stor familj och vi har någonting utan myndighetsstämpeln. Det upplever ju jag väldigt positivt.”

Frans ”Människor kommer hit, får rum o sen sköter sig, men det är inte socialens förtjänst, utan dom som är här. Jag känner mig stämplad ute i samhället. Här är annat. Här är jag inte alls det. Ingen av dom som är här.”

Analys och resultatdiskussion

Det kommer inte fram någon specifik anledning under intervjun till varför man är avogt inställd till de sociala myndigheterna, förutom det faktum att samtal där blir dokumenterade.

Vi tolkar det som att den ideella verksamheten upplevs som en trygg plats där samtalet inte registreras och förs vidare samt att gästen får vara den han är och inte blir stämplad på något sätt på grund av sin bakgrund eller problematik.

Persson menar att en individ som anses stämplad av omgivningen behöver bekräftelse av att vara normal. Då individen har svårt för att bli bekräftad inom ramen för ”normal normalitet” kan individen finna bekräftelse genom att aktivera sig i sammanhang med individer med samma aktuella stigma (Persson, 2003).

Detta fenomen framkommer i gästernas berättelser då de menar att alla behandlas lika och inte blir utpekade på något sätt.

6.3.3 Vilken är den viktigaste faktorn att du kommer hit ?

Grundtanken till att vi valde en fråga om viktiga faktorer var att få svar om det finns specifika faktorer som är avgörande för att gästerna regelbundet besöker dessa verksamheter och om det ser likadant ut i de olika kommunerna.

Alla gästerna saknar arbete och har gjort det under en lång tid. De upplever att man behöver någonting att göra på dagarna och att få en struktur i vardagen. Att ha en meningsfull sysselsättning gör även att man känner sig viktig för sig själv och andra menar gästerna.

Pär *”De vill ha min hjälp här på ...-gården. Det berättar jag för folk, på den vägen är det. Alla uppskattar det jag gör här. De ser att det blir snyggt o prydligt o iordning.”*

Frans *”Jag anser ... för mig som ett jobb. För jag är här o sysselsätter mig 8-12 o sen gör jag andra saker. För mig varje morgon jag kommer det är för mig som ett jobb.”*

Sven ” Gemenskapen och det rent praktiska jag gör här. Jag har ju svårt att sitta inne i en lägenhet på dagarna och bara sitta o glo. Det orkar jag ju inte va. Jag menar- jag kan inte söka jobb nu. Jag har varit borta så länge. Jag är ju inte 20 år längre. Men nu har jag ju det här då.”

” Ja, jag har ju sjukersättning så jag kan komma hit o jobba rent ideellt. Oh ja!. För mig o gå här är viktigt. Här är det ingen som jagar mig, jag får ta det i min takt. Jag har ju varit här i ett och ett halvt år och städat i byggnaden. Jag gör det ideellt men jag får kaffe och smörgås varenda dag.”

Viktiga faktorer som framkommer är återigen gemenskapen, bemötande och att få en meningsfull vardag.

Kurt ”Gemenskapen, prata lite, fördriva tiden. Jag bara latar mig när jag är här, skönt.”

Biggan ”Personalen är så goa mot mig, vänliga o rara o har man nåt man undrar över och man inte mår bra så kan man sätta sig ner o prata....de lyssnar o dom tar sig tid när man behöver.”

Analys och resultatdiskussion

Gästerna i de båda kommunerna anser att det är viktigt att de har något att göra under dagarna, samtidigt som de fyller en funktion hos verksamheten. Vi upplever att gästerna känner sig behövda och detta skapar en känsla av att vara viktig.

Giddens menar att ett arbete fyller en rad olika behov förutom de ekonomiska. Att arbeta ger en gemenskap med andra människor och skapar möjligheter att tillsammans med andra människor delta i olika aktiviteter. Arbetet stärker människans identitet och ger struktur i det dagliga livet. De människor som har ett regelbundet arbete organiserar ofta sitt liv utifrån detta. Det ger även människan meningsfulla uppgifter och variation i livet.

(Giddens, 2003) (Hammarström, 1996)

Det framkommer att gästen skapar en strukturerad tillvaro då besöken på verksamheten är regelbundna och ofta tidsbundna.

Vi tolkar det som att verksamheterna bidrar till att gästerna får en meningsfull sysselsättning eftersom de alla är utan arbete. Det bidrar även till att gästerna planerar och strukturerar sin vardag.

Under intervjuerna har det framkommit att samtliga anser att det är ohållbart att bara sitta inne i sin lägenhet utan att ha någonting att göra under dagen.

Utifrån ovan nämnda betydelse av att ha ett arbete kan man förstå att fenomenet arbetslöshet förändrar livsförhållandet för individen. Arbetslöshet påverkar förhållandet att vara människa på ett genomgripande sätt. Känslan av att vara överflödig och inte ha någon uppgift eller mening i tillvaron är fenomen som ofta drabbar den arbetslösa. Självförtroendet och självrespekten samt förhoppningar och ambitioner för framtiden minskar. Att inte längre delta i samhällets produktiva sida påverkar och därmed minskar också känslan av att tillhöra och bidra till gemenskap. Funderingar på vem man är och vad man kan leder till en identitetskris. (Ovesen,1978) . Vi upplever att ovanstående intervjuer tydligt stärker känslan av att ha en betydande uppgift där individen kan känna sig stolt över det han har utfört samt att man har en roll i samhället.

6.3.4 Relationen mellan dig och personal?

Vår tanke bakom denna fråga är att undersöka om relationen mellan personal och gäster på verksamheterna påverkar betydelsen av att vilja besöka verksamheterna.

Känslan av att ha någon som bryr sig om individen verkar vara en viktig del i gästernas liv. Bemötandet från de anställda är viktigt för alla gästerna. De flesta upplever att personalen ställer upp för dem när de behöver någon att prata med och att de bidrar till trivsel på verksamheterna.

Pär *”Jag stormtrivs med alltihop här ska jag säga.”*

Kurt *”Jo, det är ju bra för man kan ju gå in på kontoret eller gå in här om det är någonting, prata lite o så. Det gjorde jag för lite sedan när en kompis till mig tog livet av sig. Då mådde jag inte sådär jättebra. Så vet man att det stannar ju, det hamnar ju inte i några papper eller nåt sånt.. Här är det mer som en kompis o prata med.”*

Biggan ”Dom har hjälpt mig i nöd. Så uppställning har jag aldrig känt att jag har fått någon annan stans. Det är en sån stor trygghet för mig att de finns Kvinnorna här kör med vänlig, mjuk röst fast ändå med bestämd ton om man säger va..., men på ett vänligt sätt. De kan skicka med ett matpaket och kan säga –Kom igen en annan dag.

Ja dom har sånt bra handlag i talet...”

Sven ” Den är bra. Det är mycket humor emellan tycker jag. Det kan vara både personal och de andra gästerna som ger en värme o gemenskapen.

Jag tycker att det finns en väldig värme här när man umgås, spelar biljard, fikar o så. ”

En av intervjupersonerna tar upp vikten av att förstå individernas problem för att kunna utföra ett bra jobb. Han menar att man ska vara intresserad av människor och inte se ner på individer som har ett missbruk eller som är utsatt på annat sätt. Detta förhållningssätt är viktigt för att människor ska känna sig accepterade och vilja besöka verksamheten.

Frans ”Jag tycker att dom inte sköter sitt jobb tillräckligt bra. ... förstår sig inte på missbrukare, enligt många här. ... lyssnar inte. ... är inte inne missbruket över huvudtaget. ... är inte intresserad. O det blir ju konsekvenser för att folk litar inte på hans ord, o inte förtroende o det är därför lokalerna är ganska tomma här, dessa fina lokaler. ... en som ska jobba med människor måste ju ha en värme o så att han kan ge dom här människorna empati o alltihop det där va. Och lyssna o så. Man behöver ju inte veta allt om hur det funkar med missbruk men man kan ju ha en värme för det. Man kan ju inte börja se ner o ha en hållning inom sig att se ner på människor även om man inte uttalat säger det va, men genom sin hållning att va lite överlägsen. Då kan man ju inte ha detta jobbet. Man måste ju gå ner på deras nivå.

En värme hos alla är det viktigaste. Det är det alla söker. Missbrukarna också.”

Analys och resultatdiskussion

Tanken är gemensam hos alla intervjupersoner då det gäller relationens betydelse.

För att skapa ett bra klimat tycker gästerna att personalen ska vara empatiska, vänliga och ha vissa kunskaper om olika människors liv. En av intervjupersonerna skiljer sig genom att berätta om de konsekvenser som kan skapas då personal saknar förmågan till detta.

Ett centralt begrepp i kontakten med människor emellan är empati. Empati innefattar en förmåga att utgöra ett stöd för varandra samt att kunna bli accepterad, bekräftad och förstådd (Lennéer- Axelson, Thylefors, 1994).

Respondenterna talar om värme som en viktig faktor i bemötandet och detta anser de ska finnas hos personalen. Redan för 50 år sedan framhöll den amerikanska psykologen Carl Rogers att de egenskaper som utmärker ett bra förhållningssätt är kravlös värme, äkthet och inlevelseförmåga eller empati. (Gordan, 2004). Utifrån våra intervjuer ser vi att dessa egenskaper spelar stor roll och fortfarande är gällande.

Organisationens grundtanke är att respektera varje människa lika värde och att utgå ifrån behoven hos dem man möter oavsett personliga, moraliska, politiska eller religiösa uppfattningar. Vi tolkar det som att gästerna över lag uppfattar det så med undantag från en av respondenterna som efterlyser kunskap hos personalen.

Vi reflekterar över om det räcker att ha ett bra förhållningssätt som personal eller om detta behöver kompletteras genom utbildning inom området.

6.3.5 På vilket sätt inverkar miljön på dig?

Tanken bakom denna fråga var att se om miljön har någon betydelse för gästens trivsel på verksamheten.

Gästerna berättar att miljön till viss del är en bidragande faktor för att trivas. De menar att både inredning och andra faktorer spelar in.

Kurt *”Det är skönt med hemmamiljö. Hade det varit kontor hade det inte varit så roligt. Det har betydelse.”*

Sven *”Mysig miljö. Alltså, hemmamiljö är mysigt. Det behövs ju båda två, värme, kärlek o så hemtrevligt. Då trivs man ju.”*

Trots miljöns inverkan på trivseln så är det inte det centrala. Det viktigaste för alla gästerna är gemenskapen, sysselsättningen och att få en meningsfull vardag.

Biggan ”Hade inte ... funnits så hade man. Ja, inte haft så mycket att leva för tycker jag.....det ger ju en levnadslusten, att man orkar kämpa vidare med sina små helvete av skiftande art, som vi nog alla har.”

Pär ” Det är alltid snyggt o prydligt. Ja man känner alltid sig välkommen här. Man har roligt, håller på med biljardspel, bordtennis. Alltid nånting att göra. Tiden rinner iväg, sen slår det igen.... gör att det är värt att leva tycker jag.”

Frans ”Miljön, hur det ser ut här är inte värt ett öre. Människor längtar efter att dom ska få värme, kärlek o förståelse. Hit kommer man för att få hjälp med sitt problem och framför allt för att man ska få kärlek. Den kärlekslöshet som råder i vårt samhälle... Jag kommer hit för att få prata, prata med alla. Det är för mig viktigast. Miljön spelar inte så stor roll.”

Analys och resultatdiskussion

Genom intervjuerna framkom det inga andra citat specifikt gällande denna frågeställning vilket vi tolkar som att ämnet inte var centralt för gästerna. Det kan även bero på att vi inte frågade tillräckligt mycket kring ämnet eller att miljö tolkades på annat sätt än det vi tänkt. Vi hörsammade dock det lilla som kom fram ur intervjun då det gäller miljöns betydelse och vi upplever att betydelsen är av ringa art men i vissa fall av positiv karaktär.

Gordan (2004) belyser miljöns betydelse för individen. Han menar att en byggnads utseende kan frambringa olika förväntningar hos individen. De signaler som skapas utifrån miljön kan vara stor hos de individer som någon gång tvingats söka hjälp. Offentliga byggnader med dess emaljerade fasader, byggnader i betong inger en kylig stil som påminner om tillfällena som varit plågsamma då individen i sin nödställda situation känt sig misslyckad och mindervärdig.

Den yttre miljön framkallar negativa eller positiva förväntningar.

Under intervjuerna framkom det att en del av respondenterna har en viss negativ attityd till myndigheter. Vi tolkar det som att den ideella verksamhetens miljö ger ett avslappnat förhållningssätt som eliminerar känslan av obehag.

Gordan framhäver att många klienter som varit i behov av hjälp och då besökt tex socialtjänstens eller psykiatrins mottagningar gjort detta med en viss skepsis.

Denna ängslan för det offentliga kan skapa en otrivsel samt en ovilja att samtala och därmed utlämna sig till personal som befinner sig inom ramen för det offentliga systemet.

(Gordan, 2004)

Vi upplever att gästerna i de båda kommunerna tycker att miljön har en viss inverkan på trivseln men det är inte den viktigaste faktorn till att gästerna besöker verksamheterna.

6.4 Teoretisk analys

I Antonovskys teori KASAM, Känsla Av Sammanhang ingår begreppen begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet. Begreppen innefattar det som gästerna talar om som viktiga delar i sitt liv. (Antonovsky, 1991).

Begriplighet innefattar att människan upplever det som inträffar som tydligt, strukturerat och förståeligt. Kopplat till gästerna är att deras besök på verksamheterna ger dem en tillvaro som de begriper sig på och ger dem en trygghet. Här vet de vad som väntas av dem och det inger en känsla av begriplighet. Gästerna upplever att här finns människor de kan lita på och att de blir rättvist behandlade. En av intervjupersonerna känner dock att inte all personal förstår dem. Detta inger en känsla av att inte ha situationen riktigt under kontroll då det är svårt att veta personalens tankar om individen.

Begreppet *hanterbarhet* handlar om att ha tillräckligt med resurser för att klara av situationer. Det framkommer att gästerna oftast kan hantera situationer på verksamheterna och att de har resurser för att kunna klara sig bra här. De känner att de har en tillhörighet i verksamheten. De upplever även ett stöd från personalen i kriser, eller vid andra tillfällen då de behöver hjälp.

Meningsfullhet är att känna delaktighet i det som sker. Delaktigheten i verksamheten där många av gästerna hjälper till på ett eller annat sätt leder till en meningsfullhet hos gästerna. Alla har under intervjuerna pratat om vikten av att ha någonting att göra om dagarna. De menar att det är ohållbart att bara sitta inne sin lägenhet och att detta skulle leda till en meningslös tillvaro. På verksamheterna skapar de en struktur i sin vardag och får tillfälle att umgås och på så sätt få en meningsfull vardag. Vi uppfattar det som att gästerna söker sig till situationer och människor som de tycker om och mår bra med just för att känna en känsla av sammanhang i livet. En hög livskvalité hänger ihop med att livet

ska upplevas som meningsfullt. Antonovsky menar att om man är självständig och känner samhörighet bidrar detta till en högre livskvalité.

Då det gäller kommunikationen är detta ett sätt för människan att göra sig förstådd och bli bekräftad. Genom språket förmedlar människan vad den känner och menar, hur språket används påverkar vad vi upplever och hur vi upplever detta. De ord som vi använder ger ett sammanhang. Detta i sin tur förklarar betydelsen i vad vi upplever (Petitt & Olsson. 1992).

Gästerna betonar detta då de menar att samtalet med andra på verksamheten gör att de kan tala om hur och vad de känner. De upplever att de blir respekterade och bekräftade då det finns en respons i samtalet från den som lyssnar. Det finns ett sammanhang där båda är deltagande i relationen.

Enligt Maslow finns det grundläggande behov för att människan inte ska hamna i ett bristtillstånd. Då gästerna besöker verksamheten handlar det mycket om samvaro och samhörighet med andra. Vid dessa tillfällen inleder de relationer med både personal och andra gäster vilket leder till ett rikare nätverk för individen. Maslow menar att detta är ett andra steg i behovshierarkin men för den skull inte mindre betydande (Dimbleby & Burton 1999).

Även om mat och bostad är det grundläggande och det viktigaste behovet för överlevnad så kan vi inte se att det är det främsta behovet då gästerna besöker verksamheten utan här förekommer det mer känslan av trygghet och gemenskap med andra. Maslow säger att människan har olika behov vid olika tillfällen och utgår ifrån den situation människan befinner sig i för tillfället. Vi upplever att de behov som finns hos gästerna är kopplade till var dom befinner sig i livet här och nu.

Ett annat behov är uppskattning från andra. En del av gästerna arbetar ideellt hos verksamheten och känner att det blir en meningsfull sysselsättning för dem. Det handlar inte om att få belöning eller lön för det som görs. Det är känslan av att göra något viktigt för sig själv och andra samtidigt som det ger bekräftelse och uppskattning. Detta leder även till att självkänslan hos individen stärks.

Maslow talar om behovet att hitta och vara sig själv. De flesta av intervjupersonerna är överens om att hos verksamheten kan de vara sig själva. Ingen är bättre än någon annan

och det finns inget rätt eller fel. Det finns ingen form av stämpling menar gästerna. (Egidius, 2001)

7. Slutdiskussion

Syftet med denna studie har varit att undersöka vad den ideella organisationen har för betydelse för individen. Vi har även genomfört intervjuer med personal från vardera verksamhet för att tydliggöra eventuella skillnader av verksamheternas arbete i de olika kommunerna. Vår studie utgår från begreppen arbete, socialt nätverk, bemötande och miljö. De teoretiska utgångspunkterna är KASAM, Känsla Av Sammanhang utvecklad av Aaron Antonovsky samt Abraham Maslows behovsteori.

Vi upplever att intresset för den ideella verksamheten är stor och tidigare forskning visar att begreppet har undersökts utifrån många synvinklar.

Vi har i vår undersökning funnit att den ideella verksamheten har många olika betydelser för gästerna.

Resultatet visar att det inte finns några skillnader mellan de båda kommunerna. Verksamheterna bidrar till det sociala nätverket som hos många är begränsat. Detta nätverk kan kompensera både familj och vänner då detta saknas hos många av gästerna. Vi har under studiens gång ställt oss frågan vad det betyder för individerna att verksamheterna stänger på helgerna och vad detta kan få för konsekvenser. Eftersom de flesta lever ensamma och inte har något socialt umgänge utanför verksamheten så blir helgen en isolerad tid för många. Enligt tidigare forskning har det framkommit att kommunen ser de ideella verksamheterna som ett viktigt komplement till den offentliga sektorn

Detta leder till funderingar om varför inte fler människor ställer upp ideellt eller kommunala bidrag ges för att kunna hålla öppet även helger.

Det har framkommit att de flesta av våra intervjupersoner är förtidspensionärer och står utanför arbetsmarknaden. Verksamheten blir ett komplement till arbete och sysselsättning. Detta har lett våra tankar till om den offentliga sektorn skulle kunna använda sig mer av de ideella verksamheterna parallellt med sina egna insatser. Detta för att kunna erbjuda individen sysselsättning och en mer meningsfull vardag och inte endast tidsbegränsade besök hos den offentliga sektorn.

I en rapport från Socialstyrelsen framkommer det att det är ofta handläggaren som ger rekommendationer till ideella verksamheter. Det är viktigt att brukaren har kännedom om vilka alternativ som finns för att kunna utnyttja dessa. Vi frågar oss om hur stor kännedomen är hos den kommunala handläggaren om de ideella verksamheterna och deras arbete för att kunna rekommendera dessa till brukaren.

I intervjuerna med personalen i verksamheterna framkommer det att verksamheterna jobbar aktivt för att synas i samhället. Detta sker genom annonsering i dagstidningar samt utdelning av broschyrer till hushållen. Det finns även en uppsökande verksamhet då man visar upp sig på stan.

En viktig del i vårt resultat har visat sig vara bemötandet. Tidigare studier har visat att delaktighet, närhet till andra människor, identitetsskapande och jämlikhet är kvalitéer som har betydelse för brukaren. Vår studie visar paralleller då gästerna i undersökningen framhållit just detta.

Då det gäller begreppet bemötande har det framkommit att detta kan se olika ut. Det finns ett resonemang om hur betydelsefull utbildning är i det sociala arbetet. Meeuwisse & Sunesson menar att det finns en viss kritik då det gäller långa utbildningar där fokus läggs på praxis i stället för den behövande individen.

Det har i vår undersökning framkommit att kunskap är viktigt men det måste finnas en viss människosyn där fokus ligger på individen. Det finns ett visst samarbete mellan de ideella verksamheterna och kommunen som har lett till positiva utfall. Trots detta menar den ideella verksamheten att inverkan från myndigheter inte får bli för övergripande då detta kan verka skrämmande och leda till att verksamheten inte blir den trygga plats man söker.

När vi gick ut med vår förfrågan om att delta i vår undersökning var det endast sex personer som visade intresse. Vid ett av intervjutillfällena uteblev en av dessa sex personer och denne avbröt därmed sitt deltagande. Vi har haft funderingar om varför intresset att delta varit så litet då det är många gäster som besöker verksamheterna. Under intervjuerna har det framkommit att det finns en viss avog inställning till myndigheter och byråkrati

Kan det finnas en olust att delta då vi är studenter på sociala omsorgsprogrammet och eventuella framtida myndighetspersoner? Eller finns det en rädsla att intervjuresultatet kan leda till obehag och kränka identiteten? Eller är det så att man är så trött på att bli dokumenterad och att allt som sägs ska hamna i papper att man tar avstånd ifrån detta?

Miljön har visat sig ha en viss betydelse för gästernas trivsel men är ingen avgörande faktor. Miljön hos de ideella verksamheterna har en inbjudande verkan då den inte utger sig för att vara byråkratisk. Nordfeldt menar att den offentliga sektorn kan vara distanserad gentemot den hjälpsökande. Vi känner igen denna tankegång utifrån våra intervjuer då många söker en plats utan myndighetsutövning.

En aspekt då det gäller forskning i ämnet människans behov är den stora variation av meningsskiljaktigheter då det gäller just människans behov.

Jarrick menar att i tidernas begynnelse var människan beroende av varandra då det gällde överlevnad, männen jagade och skyddade härden, kvinnan tillagade bytet och ammade avkomman. Han menar att behovet av att behövas är ett evolutionärt grundat behov. Men går det att jämföra behov hos dagens människa med behov som är evolutionärt grundade? Även idag finns behovet av att behövas men det ser annorlunda ut eftersom människan i dag lever i ett annat samhälle. Maslows behovstrappa är synnerligen intressant och vi upplever att den stämmer väl överens med de behov människan har. Jarrick har dock riktat kritik mot Maslow då han menar att behovet att behövas inte finns med i hans berömda behovstrappa. Han menar att diskussionen att behövas inte tas upp av vare sig Maslow eller andra forskare inom området. Efter att vi har studerat Maslow tolkar vi det som att under kärleks och belöningsbehovet ingår att känna sig behövd och att accepteras av andra.

Ett viktigt bidrag i vårt resultat är just behovet av att behövas och accepteras av andra och att uppleva en känsla av sammanhang. Detta uppfylls många gånger genom besöken hos de ideella verksamheterna.

Litteratur och källförteckning

Andresen R (red.), 2002. *Sociala nätverk, grupper och organisationer Praktiskt arbete och teoretisk reflektion*. Bokförlaget Natur och Kultur, Stockholm.

Antonovsky A, 1991. *Hälsans mysterium*. Bokförlaget Natur och Kultur, Finland.

Denvall V & Jacobson T (red.) 1998. *Vardagsbegrepp i socialt arbete Ideologi, teori och praktik*. Giertz A. *Arbete*. Norstedts Tryckeri, Stockholm.

Dimbleby R & Burton G, 1999. *Kommunikation är mer än ord*. Studentlitteratur, Lund.

Egidius H, 2001. *Tio teman i psykologins historia*. Studentlitteratur, Lund.

Eriksson L & Markström A-M, 2000. *Den svårfångade socialpedagogiken*. Studentlitteratur, Lund.

Forsberg G & Wallmark J, 1998. *Nätverksboken – om mötets möjligheter*. Kristianstad Boktryckeri AB Liber, Stockholm.

Giddens A, 2003. *Sociologi*. Studentlitteratur, Lund.

Gordan K, 2004. *Professionella möten*. Bokförlaget Natur och Kultur, Stockholm.

Hammarström A, 1996. *Arbetslöshet och ohälsa – om ungdomars livsvillkor*. Studentlitteratur, Lund.

Hartman J, 2004. *Vetenskapligt tänkande Från kunskapsteori till metodteori*. Studentlitteratur, Lund.

Jarrick A, 2005. *Behovet att behövas*. SNS Förlag, Kristianstads Boktryckeri AB , Kristianstad.

Kvale S, 1997. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur, Danmark.

Levin I & Trost J, 2004. *Att förstå vardagen- med ett symboliskt interaktionistiskt perspektiv*. Studentlitteratur, Lund.

Lenneer – Axelsson B, Thylefors I, 1987. *Psykosocialt behandlingsarbete*. Natur och Kultur, Stockholm.

Ovesen E E, 1978. *Arbetslöshetens psykiska följdverkningar*. Ronzo Boktryckeri AB, Stockholm.

Persson A, 2003. *Social kompetens När individen, de andra och samhället möts*. Studentlitteratur, Lund.

Pettit B & Olson H, 1992. *Om svar anhålles*. Mareld, Stockholm.

Runquist W & Swärd H, 2000. *Hemlöshet En antologi om olika perspektiv & förklaringsmodeller*. Carlssons Bokförlag, Stockholm.

Artiklar

Lundström T & Svedberg L. *Svensk frivillighet i internationell belysning- en inledning*. Socialvetenskaplig Tidskrift Årgång 5 Nummer 2-3 1998

Meeuwisse A & Sunesson S. *Frivilliga organisationer, socialt arbete och expertis*. Socialvetenskaplig Tidskrift Årgång 5 Nummer 2-3 1998

Nordfeldt M & Söderholm J. Socialstyrelsen, artikelnummer 2002-123-58.
Frivilligorganisationer som uppdragstagande Vad betyder det för brukarna. Tryck: KopieCenter, Stockholm.

Vetenskaplig studie

Nordfeldt M, 1999. *Hemlöshet i välfärdsstaten En studie av relationerna mellan socialtjänst och frivilliga organisationer- i Stockholm och Göteborg*. Uppsala universitet. Motala grafiska AB.

Bakgrund

Som ett led i vår pågående utbildning vid högskolan i Kristianstad (Sociala omsorgsprogrammet med inriktning social pedagogik), ingår att skriva en vetenskaplig rapport på C- nivå.

Syfte

Syftet med undersökningen är att få kunskap om den ideella organisationens betydelse för individen.

I våra frågeställningar ingår:

Att söka kunskap om relationers betydelse.

Är miljön en betydande faktor för individen?

Studien kan ge ökad kunskap både för myndighet och ideell verksamhet. Studien kan leda till möjligheter att förändra och förbättra olika delar i organisationen.

Ideella organisationer kan få inblick i hur deras organisation ses ur gästens perspektiv.

.

Studien omfattar en intervju som beräknas ta ca 60 minuter.

Intervjun kommer att spelas in på band efter din tillåtelse.

Du kan själv avgöra i den mån det är genomförbart, var och när mötet ska ske.

- Allt detta är frivilligt och du kan avbryta din medverkan när du vill utan att ange orsak och utan att det blir några konsekvenser för dig.
- Du som person och dina svar kommer inte att kunna identifieras.
- Insamlat material samt bandinspelningar kommer att förvaras inlåst och endast vara tillgänglig för uppsatsskrivarna samt handledaren.
- Efter examinerad uppsats kommer allt material att förstöras.

Så snart du meddelat oss om ditt eventuella deltagande kan vi boka tid och plats för intervjun.

De resultat som framkommer i studien kommer att användas i en uppsats och vi erbjuder dig att få ett exemplar.

Med vänliga hälsningar

Studierande vid Högskolan i Kristianstad
Institutionen för Hälsovetenskaper.

Anette Johansson Tel: 073-0747938

Ellinor Karlsson Tel: 070-6458364

Medgivande

Bilaga 2

Jag har tagit del av informationen om studien angående ideella organisationers betydelse för individen.

Intervjun kommer att spelas in på band och beräknas ta ca en timme i anspråk.

- Ditt deltagande i intervjun är frivilligt och Du kan avbryta Din medverkan när du vill utan att ange någon orsak och utan att det nedför några konsekvenser för Dig.
- Bandinspelningen kommer att förvaras inlåst och endast vara tillgänglig för uppsatsskrivarna samt handledare. Några möjligheter för utomstående att identifiera just dina svar kommer inte att finnas.
- Intervjuutskriften kommer att avidentifieras och endast vara tillgänglig för uppsatsskrivarna samt handledare.
- Du erbjuds möjlighet att ta del av intervjuutskriften. Jag vill..... Vill inte.....

Jag har tagit del av ovanstående och samtycker till att medverka i studien:

NN kommun, datum -----

Underskrift -----

Namnförtydligande -----

Anette Johansson
Studerande
Tel:073/0747938

Birgit Wigerup-Carlsson
Handledare
Tel:070/9578777

Ellinor Karlsson
Studerande
Tel:070/6458364

- Vilken betydelse har verksamheten för dig?
- Hur upplever du relationen mellan dig och personalen?
- På vilket sätt inverkar miljön på dig?